

Ülevaade nr **10**

ET

**Euroopa Sõe- ja
Teraseühendus:
likvideerimine edeneb
kavakohaselt,
kuid teadusuuringute
rahastamine ei ole
enam jätkusuutlik**

EUROOPA
KONTROLLIKODA

2019

Sisukord

	Punkt
Kokkuvõte	I–V
Sissejuhatus	01–06
Kontrollikoja ülevaate ulatus ja lähenemisviis	07–11
Likvideeritava ESTÜ üldine tulemuslikkus	12–14
Likvideerimine on peaaegu lõpule viidud	15–17
Varade haldamisest laekuv tulu on intressimäärade languse tõttu järsult vähenenud	18–24
Söe ja terase teadusfondi rahastamismudel on ennast ammendanud	25–29
Söe ja terase teadusfond: eraldi teadusprogramm ELi raamistikus	30–36
Järeldus	37–40
Mõisted	
Kontrollikoja tööühm	

Kokkuvõte

I Euroopa Söe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) asutamislepingu kehtivus lõppes 23. juulil 2002. Kõik kehtivuse lõppemise kuupäeval olemasolnud varad ja kohustused kanti üle Euroopa Ühendusele ning komisjon vastutas likvideeritava ESTÜ finantstehingute lõpetamise ja muude varade haldamise eest. Varade haldamisest saadud tulu kasutati ainult ELi söe- ja terasetööstuse teadusprojektide rahastamiseks.

II Käesolevas ülevaates analüüsitakse finantstehingute lõpetamist, muude varade haldamist ja põhjendusi, mille alusel rahastati söe ja terasega seotud ELi teadusprojekte.

III Kuigi ESTÜ võttis enne asutamislepingu kehtivuse lõppemist pikaajalisi kohustusi, on lõpetamismenetlus peaaegu lõpule viidud ja alles vaid väheolulised summad.

IV Aastate jooksul kasvas ESTÜ omakapital 1,5 miljardi euron. Madalate intressimäärade tõttu vähenesid aga järsult investeerimistulud. Selle tagajärjel ei ole söe ja terase teadusprojektide rahastamine ainult varade haldamise puhastulule tuginedes enam jätkusuutlik.

V Samal ajal liigutakse selle poole, et söe ja terase teadusprojektide ja muude ELi teadusuuringute raamprogrammi kaudu rahastatavate teadusprojektide juhtimine viidaks omavahel kooskõlla ning et oleks võimalik edendada innovatsioonil põhinevat jätkusuutlikku majanduskasvu.

Sissejuhatus

01 Euroopa Söe- ja Teraseühendus (ESTÜ) loodi viiekümneks aastaks ESTÜ asutamislepinguga, millele Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburg ja Madalmaad kirjutasid alla Pariisis 18. aprillil 1951. Asutamisleping jõustus 23. juulil 1952 ja kaotas kehtivuse 23. juulil 2002.

02 Kõik nimetatud kehtivuse lõppemise kuupäeval olemasolnud ESTÜ varad ja kohustused läksid 24. juulil 2002 üle Euroopa Ühendusele. Nice'i lepingu jõustumisega 1. veebruaril 2003 anti need varad ja kohustused üle Euroopa Liidule tagasiulatuvalt alates 24. juulist 2002.

03 Võttes arvesse soovi kasutada neid vahendeid teadusuuringuteks söe- ja terasetööstussektoris, otsustas Euroopa Ülemkogu Nice'is toimunud kohtumisel lisada ELi aluslepingutele protokoll¹, millega nähakse ette järgmised erieeskirjad.

- a) Likvideeritava ESTÜ varade ja kohustuste netoväärtus on söe- ja terasetööstusega seotud sektorites tehtavateks teadusuuringuteks ettenähtud varad.
- b) ESTÜ likvideerimise lõpuleviimisel nimetatakse neid „söe ja terase teadusfondi varadeks”.
- c) Nendest varadest saadav tulu moodustaks söe ja terase teadusfondi ja seda kasutatakse eranditult teadusuuringuteks söe- ja terasetööstusega seotud sektorites väljaspool teadusuuringute raamprogrammi.
- d) Seadusandliku erimenetluse kohaselt ja pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist võtab nõukogu vastu vajalikud rakendussätted. Eelkõige võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal vastu mitmeaastased finantssuunised söe ja terase teadusfondi varade haldamiseks, samuti söe ja terase teadusfondi teadusprogrammi tehnilised suunised.

¹ Protokoll nr 37 ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgede ning söe ja terase teadusfondi kohta.

04 Alates Nice'i lepingu jõustumisest on nõukogu vastu võtnud järgmised rakendussätted:

- a) otsus ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgede ning sõe ja terase teadusfondi kohta²;
- b) otsus, millega kehtestatakse likvideeritava ESTÜ varade ja pärast likvideerimise lõpetamist sõe ja terase teadusfondi varade haldamise mitmeaastased finantssuunised³; ning
- c) otsus, millega kehtestatakse sõe ja terase teadusfondi mitmeaastased tehnilised suunised⁴, mis tunnistati kehtetuks otsusega sõe ja terase teadusfondi teadusprogrammi vastuvõtmise kohta ja selle programmi mitmeaastaste tehniliste suuniste kohta⁵.

05 Sellega seoses vastutab komisjon (DG ECFIN⁶) järgmise eest:

- a) ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemisel allesjäänud laenuandmise ja -võtmise finantstehingute lõpetamine⁷, ning
- b) likvideeritava ESTÜ muude varade haldamine⁸.

06 Igal aastal on nende varade puhastulu Euroopa Liidu üldeelarves ette nähtud sõe ja terase teadusfondi rahastamiseks. Sõe ja terase teadusfondi haldab komisjon (DG RTD⁹).

² Nõukogu 1. veebruari 2003. aasta otsus 2003/76/EÜ (ELT L 29, 5.2.2003, lk 22), mida muudeti nõukogu 16. aprilli 2018. aasta otsusega (EL) 2018/599 (ELT L 101, 20.4.2018, lk 1).

³ Nõukogu 1. veebruari 2003. aasta otsus 2003/77/EÜ (ELT L 29, 5.2.2003, lk 25), mida muudeti nõukogu 15. septembri 2008. aasta otsusega 2008/750/EÜ (ELT L 101, 23.9.2008, lk 28).

⁴ Nõukogu 1. veebruari 2003. aasta otsus 2003/78/EÜ (ELT L 29, 5.2.2003, lk 28).

⁵ Nõukogu 29. aprilli 2008. aasta otsus 2008/376/EÜ (ELT L 130, 20.5.2008, lk 7).

⁶ DG ECFIN: majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat.

⁷ Nõukogu otsuse 2003/76/EÜ artikkel 1.

⁸ Nõukogu otsuse 2003/76/EÜ artikkel 2.

⁹ DG RTD: teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat.

Kontrollikoja ülevaate ulatus ja lähenemisviis

07 Ülevaate tegemise peamised põhjused olid, et ESTÜ likvideerimise kohta tehtud otsus võeti vastu rohkem kui viisteist aastat tagasi ja likvideerimine on veel pooleli ning asjaolu, et seda on kontrollitud üksnes kontrollikoja iga-aastase finantsauditiga, mis tehti lisaks asutusevälise eraaudiitori iga-aastasele auditile.

08 Ülevaade peaks olema kasulik Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja Euroopa Komisjonile, kes on ESTÜ likvideerimisprotsessis peamised sidusrühmad.

09 Käesolevas ülevaates keskendutakse protsessidele, mida kasutati laenu andmise ja võtmise finantstehingute lõpetamiseks, ning protsessidele, mida kasutati ülejäänud varade haldamiseks kolmel viimasel eelarveaastal (2016, 2017 ja 2018). Selles analüüsitakse ka põhjusi vahendite eraldamiseks ELi teadusuuringute programmide raames.

10 Ülevaade ei hõlma majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi varahaldusfunktsiooni tervikuna, vaid piirdub likvideeritavale ESTÜ-le osutatud teenustega. Samuti ei hõlma see söe ja terase teadusfondi haldamist komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi poolt.

11 Ülevaade ei ole audit. Ülevaate ulatuse jaoks olulised andmed ja dokumendid koguti komisjoni haldus- ja auditaruannete kontrolli põhjal ning korraldati mitmeid vestlusi komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi ning teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi ametnikega.

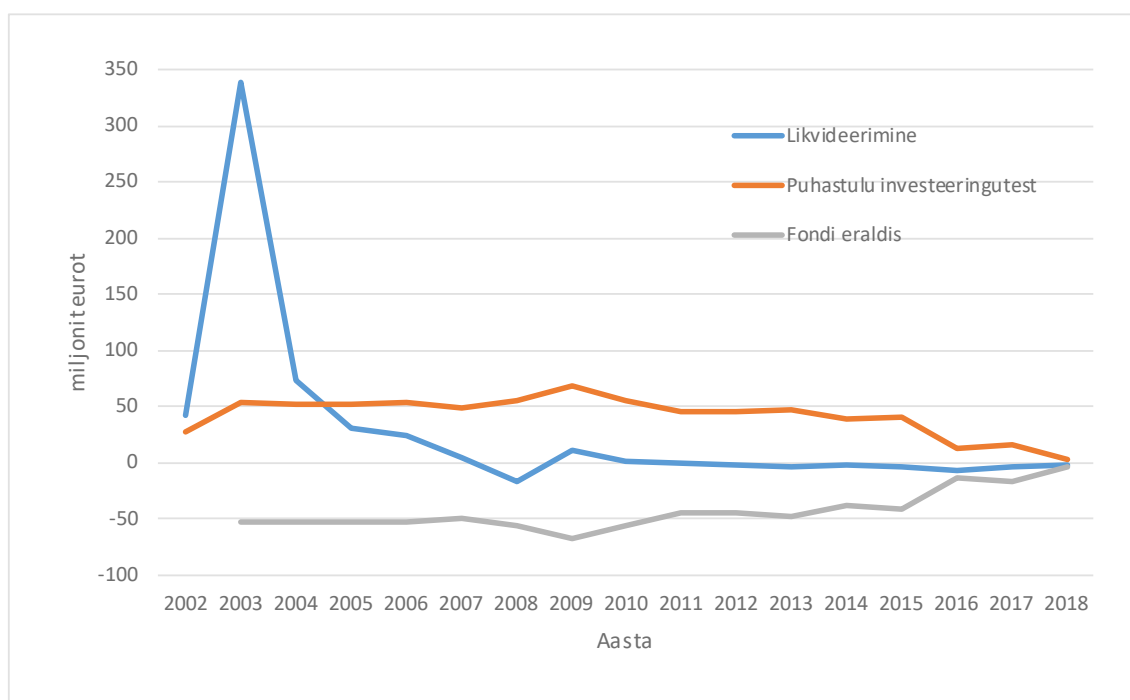
Likvideeritava ESTÜ üldine tulemuslikkus

12 Likvideeritava ESTÜ omakapitali väärtus oli 2002. aasta juulis 420 miljonit eurot. 2005. aastal suurenes see väärtus pärast arvestusmeetodite muutmist 389 miljoni euro võrra. Pärast 2004., 2007. ja 2013. aasta laienemisi andsid uued liikmesriigid varadesse oma panuse kogusummas 212 miljonit eurot.

13 Igal aastal on likvideeritava ESTÜ varade üldine tulemuslikkus erinev ja sõltub likvideerimismenetluse edenemisest, varahalduse tulemustest ning sõe ja terase teadusfondi rahastamisest. 2018. aasta lõpus oli likvideeritava ESTÜ omakapitali suurus 1,5 miljardit eurot.

14 Likvideeritava ESTÜ tulemuslikkuse ajaline kulg on toodud [joonisel 1](#).

Joonis 1. Likvideeritava ESTÜ tulemuslikkus (2002–2018)

Allikas: likvideeritava ESTÜ finantsaruanded.

Likvideerimine on peaaegu lõpule viidud

15 ESTÜ võttis enne oma asutamislepingu kehtivuse lõppemist 2002. aastal pikaajalisi kohustusi. Neid kohustusi tuli täita ka pärast asutamislepingu kehtivuse lõppemist. Seetõttu vähendati ESTÜ likvideerimistoimingute tulemusel ESTÜ tagasimaksmata laene vaid järkjärguliselt. Tagasimaksegraafiku kohaselt vähenes laenuportfell 964 miljonilt eurolt 2002. aastal 95,2 miljonile eurole 2018. aasta lõpus. Viimati nimetatud summa hõlmab järgmist¹⁰:

- a) kahe laenu jääk Euroopa Investeerimispannale (EIP) Inglise naelades, millest maksmata on 92 miljonit eurot. Need laenud sõlmiti võlaväärtpaberilepingutena ja maksti täielikult tagasi 2019. aasta juulis.
- b) Sõe- ja terasetöölise sotsiaalmajadele finantsvahendajate kaudu antud laenude jääk, mille tasumata osa on 2,4 miljonit eurot. Viimased laenud anti 1998. aastal ja makstakse tagasi 2024. aastaks.
- c) Töötajatele antud eluasemelaenude jääk, mille tasumata osa on 0,8 miljonit eurot. Neid laene haldab komisjoni individuaalsete maksete haldamise ja maksmise amet (PMO). Viimased sellised laenud anti 2002. aasta juunis ja aeguvad 2027. aastal.

16 Antud ja võetud laenude maht vähenes järk-järgult alates ESTÜ tegevuse lõpetamisest (742 miljonilt eurolt 2002. aasta juulis 92 miljoni euroni 2018. aasta lõpu seisuga). See jääksumma sisaldab kaht Inglise naelades võetud laenu, mis olid seotud EIP laenudega ja mille lõpptähtaeg oli 2019. aasta juuli.

17 Tehingute ajalugu näitab, et ajavahemikul 2012–2018 oli laenu andmis- ja võtmistehingute lõpetamise tagajärjel kahjum kokku 22,2 miljonit eurot, mis järgnes sunnitud laenu restruktureerimisele ja mille keskmine aastane kahjum oli 3,2 miljonit eurot.

¹⁰ Allikas: likvideeritava ESTÜ finantsaruanne seisuga 31. detsember 2018.

Varade haldamisest laekuv tulu on intressimäärade languse tõttu järsult vähenenud

18 Kui likvideeritava ESTÜ varasid ei vajata kohustuste täitmiseks, investeeritakse need pikaajalise kasumlikkuse tagamiseks. Investeeringu eesmärk on saavutada võimalikult suur tasuvus, mis vastaks turvalisusele¹¹.

19 Nõukogu kehtestatud investeerimisstrateegia suunistes¹² sätestatakse, et ESTÜ varasid tuleks investeerida nii, et vajaduse korral oleks tagatud rahaliste vahendite olemasolu, kuid samal ajal võimalikult kasumlikult.

20 Investeerimisstrateegia muudeti tegevusstrateegiaks, mille eesmärk oli pakkuda kombinatsiooni kättesaadavusest ja turvalisusest. Igal aastal viiakse läbi majandusanalüüs ja hinnatakse erinevaid stsenaariume. See on integreeritud lähenemisviis, mis on ühine kõikidele komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi hallatavatele portfelledele: mitte ainult likvideeritava ESTÜ, vaid ka nt BUFI, EFSI ja PGFi¹³. Likvideeritava ESTÜ portfelli hallatakse otsuste tegemisest kuni rakendamiseni sama tegutsemiskorra alusel (töötajate või töövahendite puhul), nagu ka muude varade haldamise puhul, mille eest vastutab komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat.

21 Intressimäärade madal tase on aga alates 2013. aastast varahalduse tulemuslikkust negatiivselt mõjutanud. 2018. ja 2019. aastal on oluliselt vähenenud tähtajaliste hoiuste, rahaturuinstrumentide ja riigivõlakirjade intressid, mis tagavad vahendite kättesaadavuse ja investeeringute turvalisuse.

22 Komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat kasutab oma varahalduse hindamisel võrdlusalust. Võrdlusalus on dünaamiline indekse kogum, mis kajastab likvideeritava ESTÜ portfelli varaklasse ja tähtaegu. Saavutatud tootlus on

¹¹ Nõukogu otsuse 2003/76/EÜ artikkel 2.

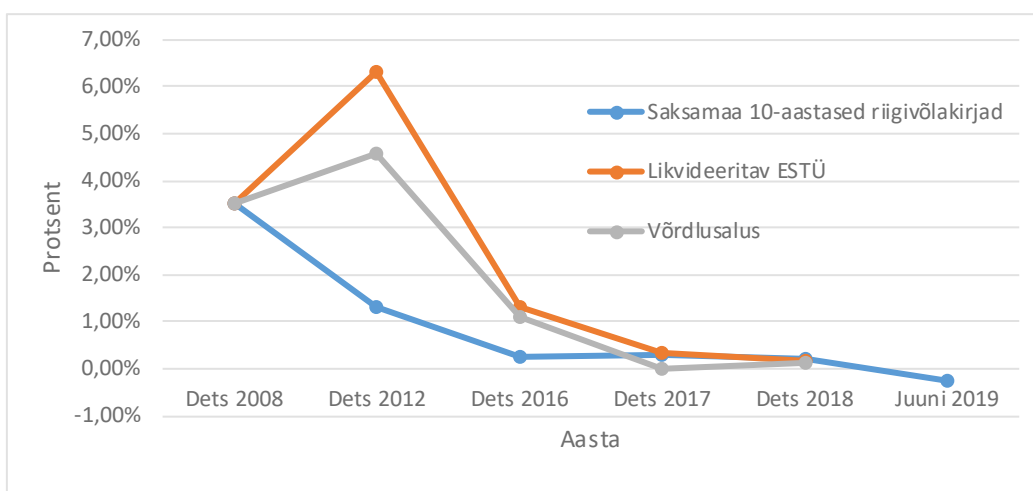
¹² Nõukogu otsus (2003/77/EÜ).

¹³ BUFI (eelarvefond laekunud nn konkurentsitrahvidest), EFSI (Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond), PGF (programmis „Horisont 2020“ osalejate tagatisfond).

asjaomasest võrdlusalusest järjepidevalt suurem olnud. Eespool kirjeldatud põhjustel on saadud tulu netosumma siiski väga väike.

23 *Joonisel 2* on näidatud võrdlusnäitaja arengut, likvideeritava ESTÜ varade haldamise ja Saksamaa 10-aastaste riigivõlakirjade (mis on keskmise tähtajaga riigivõlakirjade tüüpiline võrdlusalus) tootlust. 2019. aasta juunis langes Saksamaa 10-aastaste riigivõlakirjade tootlus alla 0%.

Joonis 2. Likvideeritava ESTÜ varade tootlus

Allikas: likvideeritava ESTÜ finantsaruanded – EKP.

24 Iga viie aasta järel hindab komisjon uuesti likvideeritava ESTÜ varade haldamise finantssuuniste toimimist ja tõhusust ning esitab vajaduse korral muudatusettepanekud. Viimane hindamine, mille tulemused avaldati märtsis 2018, käsitles varahalduse tulude vähenemise probleemi ja vajadust esitada ettepanek finantssuuniste muutmiseks. Sellegipoolest ei ole 18 kuud pärast kõnealust hindamist nõukogule muudatusettepanekuid esitatud.

Söe ja terase teadusfondi rahastamismudel on ennast ammendanud

25 ELi aluslepingutele lisatud protokoll nr 37 artikli 1 lõike 2 kohaselt rahastatakse söe ja terase teadusfondi likvideeritava ESTÜ varadest saadava tuluga. Aasta n puhastulu tehakse ELi eelarve jaoks kättesaadavaks aastal $n+2$, mida kasutatakse ainult teadusuuringuteks söe ja terase sektoris¹⁴. Et finantsturgudel toimuvatest muutustest tingitud kõikumisi teadusuuringute rahastamises võimalikult palju vähendada, kohaldatakse tasandusmeetmeid¹⁵.

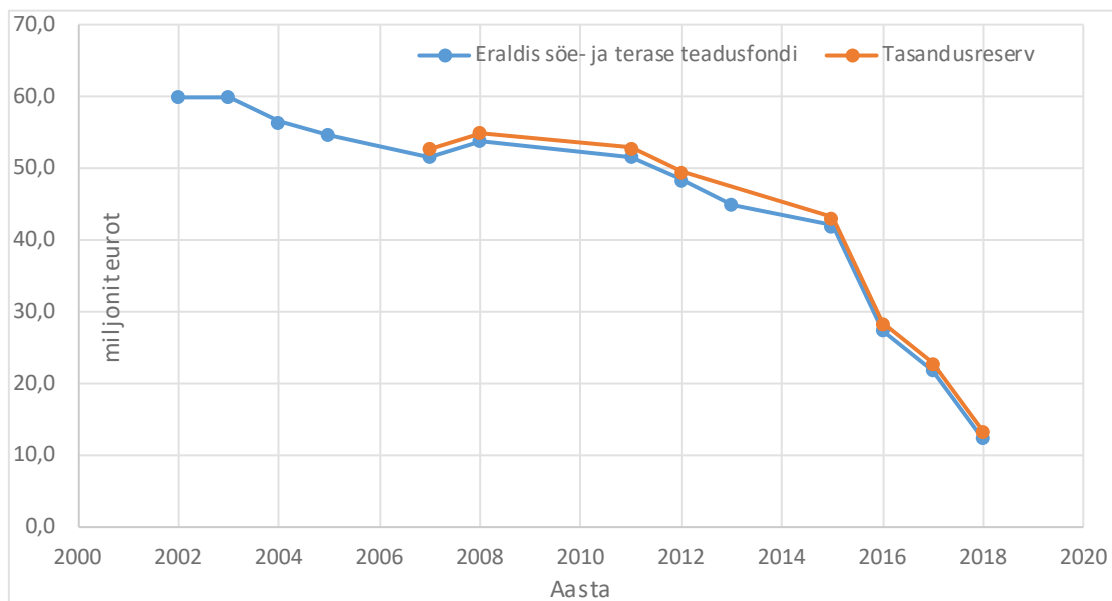
26 Pärast varade haldamisest saadavate tulude vähenemist vähenes puhastulust ja tasandusreservidest eelarvereale 08 05 laekuv summa 42 miljonilt eurolt 2017. aastal 22 miljonile eurole 2019. aastal. 2018. aasta tulusid vaadeldes võib see eelarverida 2020. aastal ulatuda ainult 12 miljoni euroni. 2020. aastaks eraldatud 12 miljonit eurot sisaldavad 2018. aastal varade haldamise netotulust saadud kolme miljonit eurot ja tasandusreservist üle kantud üheksat miljonit eurot. Tasandusreserv on vähenenud 55 miljonilt eurolt 2008. aasta lõpus 22,9 miljoni euroni 2017. aasta lõpus ja 13,4 miljoni euroni 2018. aasta lõpus. Seda protsessi on kujutatud *joonisel 3*.

¹⁴ Tulud: eelarverida 6113 – tulud, mis pärinevad otsuse 2003/76/EÜ artiklis 4 nimetatud investeeringutest – Sihtotstarbeline tulu.

Kulud: eelarverida 0805 – Söe ja terase teadusfondi teadusprogramm.

¹⁵ Nõukogu 1. veebruari 2003. aasta otsuse 2003/76/EÜ (ELT L 29, 5.2.2003, lk 22) lisa.

Joonis 3. Sõe ja terase teadusfondi ja tasandusreservi eraldised aastatel 2002–2018

Allikas: likvideeritava ESTÜ raamatupidamise aastaaruanne.

27 Komisjon on seisukohal, et sõe ja terase teadusfondi teadusprogrammi edukaks rakendamiseks on vaja igal aastal eraldada vähemalt 40 miljonit eurot. Praeguse intressimääraga ei ole seda summat võimalik ainult varahaldusest saadava tuluga säilitada.

28 Kooskõlas nõukogu poolt 2003. aastal vastu võetud rakendusmeetmete artikli 4 lõikega 5 tagastati sõe ja terase teadusfondi tühistatud kulukohustused ESTÜ varadesse. Seda meetet muudeti 2018. aastal¹⁶, et muuta need tühistatud kulukohustused kättesaadavaks sõe ja terase teadusfondi kulutuste jaoks, sh need, mis võeti pärast 24. juulit 2002. Sellega eraldataks lisaks 52 miljonit eurot, mis aitaks lahendada sõe ja terase teadusfondi rahastamise küsimust 2018., 2019. ja 2020. aastal. Sellest meetmest aga ei piisa, et tagada praeguses väga madalate intressimäärade kontekstis sõe ja terase teadusfondi rahastamise jätkusuutlikkus pärast 2020. aastat.

29 Lisaks tulude vähenemisega seotud probleemidele võivad fondi negatiivselt mõjutada ka Ühendkuningriigi algatatud EList väljaastumise tagajärjed. Ühendkuningriigi ja ELi tulevase suhteid käsitleva väljaastumislepingu projekti artiklis 145 on sätestatud, et „liit vastutab Ühendkuningriigi ees osa eest, mis Ühendkuningriigil on likvideeritava Euroopa Sõe- ja Terasühenduse netovarades 31. detsembri 2020. aasta seisuga. Liit

¹⁶ Nõukogu 16. aprilli 2018. aasta otsus (EL) 2018/599 (ELT L 101, 20.4.2018, lk 1), millega muudetakse nõukogu otsust 2003/76/EÜ (ELT L 29, 5.2.2003, lk 22).

hüvitab Ühendkuningriigile vastava summa viies võrdses osamakses iga aasta 30. juunil alates 30. juunist 2021“.

Söe ja terase teadusfond: eraldi teadusprogramm ELi raamistikus

30 Söe ja terase teadusfond toetab teadusuuringute projekte söe- ja terasesektoris. Need projektid hõlmavad tootmisprotsesse; ressursside kohaldamist, kasutamist ja konverteerimist; tööohutust; keskkonnakaitset ning söe ja terase tootmisel tekkiva CO₂-heite vähendamist¹⁷.

31 Näited söe ja terase teadusfondi projektidest on toodud **1. selgituses 1**.

1. selgitus. Näited söe ja terase teadusfondi projektidest

Opti-mine

Protsessi optimeerimise demonstreerimine söekaevanduste tõhususe ja ohutuse suurendamiseks elektroonilise info- ja kommunikatsioonitehnoloogia integreerimise teel.

HUGE2

Uuringud, mis käsitlevad maa-aluste põhjaveekihtide saastumist ning mürgiste ja plahvatusohtlike gaaside võimalikku lekkimist ümbritsevatesse kihtidesse. Töö käigus keskenduti võimalike lekete praktiliste lahenduste leidmisele, kasutades reageerivaid tõkkeid.

Oncord

Madala kvaliteediga kütuste ja söe koospõletamisel tekkivate protsesside mõistmine.

HISARNA B ja C

Uus rauatootmismeetod, mis hõlmab väga vähe CO₂-heidet ning söe ja maagi otsest kasutamist.

GREENEAF2

Biomassist saadava süsi kasutamine elektrikaarahjus fossiilse kivisöe asemel.

ACE-PICK

Süsiniku- ja roostevaba terase uuenduslik elektrolüütiline söövituspõhine protsess, mille kasutegur on palju suurem kui tavapärasel töötlemisel, pidades silmas söövitusaja vähendamist, uute kemikaalide kasutamise vajaduse vähendamist ja keskkonnamõju minimeerimist.

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/research-fund-coal-and-steel-rfcs_en.

HIPEBA

Projekt, mille raames arendati ohutumaid ja konkurentsivõimelisemaid teepiirdesüsteeme, kasutades kõrgtehnoloogilisi terasplaate.

PUC

Toote ühtsuse pideva jälgimise tulemusel saadava kvaliteedi ja rahalise kasu uurimine terasetööstuses.

Allikas: Euroopa Komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat.

32 Sõe ja terase teadusfond täiendab muid teadusuuringuid ja innovatsiooni toetavaid Euroopa rahastamisvahendeid, kuid on jäänud väljapoole ELi teadusuuringute raamprogramme, nagu on sätestatud ELi aluslepingute protokolli nr 37 artikli 1 lõikes 2. Rahaliste vahendite jaotamine on samuti jäänud 27,2% juurde sõega seotud teadusuuringuteks ja 72,8% juurde terasega seotud teadusuuringuteks, nagu on sätestatud nõukogu poolt 2003. aastal vastu võetud rakendusmeetmete artikli 4 lõikes 2.

33 Et tagada vastastikune täiendavus detsembris 2006 loodud seitsmenda raamprogrammiga¹⁸, võeti 2008. aasta aprillis vastu sõe ja terase teadusfondi teadusprogramm koos muudetud mitmeaastaste tehniliste suunistega¹⁹. 2013. aasta detsembris loodud raamprogrammi „Horisont 2020“²⁰ raames ühtsuse ja vastastikuse täiendavuse säilitamiseks muudeti 2017. aasta mais veel kord sõe ja terase teadusfondi teadusprogrammi ja mitmeaastaseid tehnilisi suuniseid²¹. Kõnealune muutmine toimus aga rohkem kui kolm aastat pärast programmi „Horisont 2020“ käivitamist.

34 Komisjoni teadusuuringute peadirektoraat haldab sõe ja terase teadusfondi programmi mitme kõrgetasemelise ekspertide rühma toel:

- a) kõigi liikmesriikide esindajatest koosnev sõe ja terase komitee (COSCO);

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 412, 30.12.2006, lk 1).

¹⁹ Nõukogu 29. aprilli 2008. aasta otsus (2008/376/EÜ).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104).

²¹ Nõukogu 29. mai 2017. aasta otsus (EL) 2017/955, millega muudeti nõukogu otsust 2008/376/EÜ (ELT L 144, 7.6.2017, lk 17).

- b) söe nõuanderühm ja terase nõuanderühm, mis koosnevad tööstustootjaid ja -tarbijaid esindavatest ekspertidest, uurimiskeskustest ja ülikoolidest; ning
- c) seitse tehnilist rühma²², kes jälgivad käimasolevaid projekte, hindavad projektide tulemusi ning toetavad komisjoni ja nõuanderühmi.

35 Söe ja terase teadusfondi teadusprogrammi ja raamprogrammi „Horisont 2020“ põhijooni võrreldakse *tabelis 1*.

Tabel 1. Söe ja terase teadusfondi ja raamprogrammi „Horisont 2020“ võrdlus

	Õiguslik alus	Rahastamine	Tegevus		
			Konsulteerimine	Juhtimine	Hindamine
Söe- ja terasesektori teadusuuringute programm	Nõukogu 1. veebruari 2003. aasta otsus 2003/76/EÜ (ELT L 29, 5.2.2003)	Sihtotstarbelise vara haldamisest saadav sihtotstarbeline tulu	Sarnane komiteemenetlus ja võrdlusrühmade kasutamine	Sarnased osalemis- ja kuluarvestuseeskirjad	Sarnased hindamiskriteeriumid
Teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“	Määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 109)	Teadusuuringute eelarve			

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

36 Söe ja terase teadusfondi teadusprogrammi 2013. aasta hindamisaruandes jõuti järeldusele, et see oli tõhusalt kaasa aidanud asjaomaste sektorite majanduslikule jätkusuutlikkusele. Hindamisaruandes on söe ja terase teadusfondi projektidest saadud kasu liigitatud kuude põhikategooriasse²³:

- rahaline tulu: kulude vähenemine, tootlikkuse kasv, energia ja tooraine säästmine ning turuosade suurenemine;
- keskkonnakasu;
- tervishoiu ja tööohutuse küsimused;
- teadmiste, sh modelleerimise arendamine;
- innovatiivsete rakenduste väljatöötamine; ning
- söe ja terase parema kasutamise vahendid.

²² Terasenõuanderühma 21. koostamise protokoll, 5/12/2018: järgides oma söe ja terase nõuanderühmade nõuandeid ning COSCO poolset kinnitust 2018. aastal, otsustas komisjon vähendada tehniliste töörühmade arvu 12-lt seitsmele.

²³ Teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi koostatud söe ja terase teadusfondi teadusprogrammi 2013. aasta hindamisaruanne, lk 80.

Järeldus

37 Ajavahemikul 2002–2018 suurenes likvideeritava ESTÜ omakapital 420 miljonilt eurolt 1,5 miljardi euroni. Likvideerimisprotsess on peaaegu lõpule viidud ja 2019. aasta lõpu seisuga on laenude puhul alles vaid väheolulised summad (vt punktid [15–17](#)).

38 Neid investeringuteks saadaolevaid summasid on hallanud komisjon kooskõlas heakskiidetud investeerimissuunistega ja samade suunistega, mida kasutatakse muude komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi hallatavate portfelliide puhul (vt punktid [18–20](#)). Madalate intressimäärade tõttu on vara haldamisest saadav tulu praegu siiski väga väike: 2018. aastal ainult kolm miljonit eurot (vt punktid [21–23](#)).

39 Sõe ja terase teadusfondi rahastamine ainuüksi varahaldusest saadavale tulule tuginedes ei ole praeguseid intressimäärasid arvestades jätkusuutlik (vt punktid [25–29](#)). Praegu pooleli olev mitmeaastaste finantssuuniste läbivaatamine annab võimaluse sõe ja terase teadusfondi eesmärk üle vaadata (vt punkt [24](#)). Finantssuuniste läbivaatamine on kiireloomuline küsimus, mille puhul tuleks leida vastus sellele, kuidas muuta likvideeritava ESTÜ omakapital ELi teadusuuringute raamprogrammides produktiivseks.

40 Hiljutine areng näitab positiivset liikumist sõe ja terase teadusfondi suurema integratsiooni ja ühtlustamise poole ELi teadusuuringute raamprogrammidega ning innovatsioonil põhineva jätkusuutliku majanduskasvu edendamiseks (vt punktid [30–36](#)). Kõnealune integreerimine võimaldaks sõe- ja terasesektoris teadusuuringute toetamise süvalaiendamist ELi teadusuuringute raamprogrammidesse, lihtsustades seeläbi teadusuuringute rahastamise haldamist.

IV auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Alex BRENNINKMEIJER, võttis käesoleva ülevaate vastu 3. septembri 2019. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president
Klaus-Heiner LEHNE

Mõisted

Eelarvetrahvide fond (BUFI)

2010. aastal loodud fond, mille kaudu komisjon haldab ajutiselt makstud trahve ja investeerib neid teatud kategooria finantsinstrumentidesse.

Euroopa Investeerimispank (EIP)

ELi pank, mille omanikud on ELi liikmesriigid ja mis esindab liikmesriikide huve. ELi poliitika elluviimisel teeb pank tihedat koostööd ELi teiste institutsioonidega.

Euroopa Söe- ja Teraseühendus (ESTÜ)

1952. aastal loodud ühine söe- ja teraseturg, mille eesmärk on reguleerida pakkumist, juurdepääsu, hinnakujundust ja töötingimusi, et edendada tööhõivet, majanduskasvu ja rahvusvahelist kaubandust. Kuuest liikmesriigist (Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburg ja Madalmaad) koosnev organisatsioon oli ELi institutsioonide eelkäija.

Individaalsete maksete haldamise ja maksmise amet (PMO)

Euroopa Komisjoni talitus, kes määrab kindlaks, arvutab ja maksab ELi töötajate töötasud ja muud rahalised õigused.

Likvideerimine

Juriidilise isiku tegevuse lõpetamine, mis hõlmab tema finantstehingute lõpetamist, varade müümist või ülekandmist ning saadud tulu jaotamist partnerite, aktsionäride või ülevõtjate vahel.

Likvideeritava ESTÜ tulemuslikkus

Likvideeritava ESTÜ üldist tulemuslikkust mõjutavad ESTÜ finantstehingute lõpetamise tulemused, investeeringute puhastulu ning söe ja terase teadusuuringute rahastamine.

Söe ja terase teadusfond

2002. aastal Euroopa Söe- ja Teraseühenduse edu alusel loodud fond, mis toetab uuenduslikke projekte ELi söe- ja terasetööstuse ohutuse, tõhususe ja konkurentsivõime suurendamiseks.

Kontrollikoja tööühm

Aruande võttis vastu turgude reguleerimise ja konkurentsivõimelise majanduse valdkondade auditeerimise eest vastutav IV auditikoda, mille eesistuja on kontrollikoja liige Alex Brenninkmeijer. Auditit juhtis kontrollikoja liige Alex Brenninkmeijer, keda toetasid kabinetiülem Raphael Debets, kabineti atašee Di Hai, valdkonnajuht John Sweeney ja auditijuht Marc Hertgen. Keelealast abi osutas Richard Moore.

Vasakult paremale: John Sweeney, Alex Brenninkmeijer, Marc Hertgen, Raphael Debets.

Ülevaates hinnatakse, kas Euroopa Söe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) likvideerimisprotsess on olnud tõhus. See protsess on peaaegu lõppenud ja ESTÜ omakapital on kasvanud 1,5 miljardi euroni. Söe ja terase teadusuuringute rahastamine ei aga ole finantsturgudel valitsevast olukorrast tingitud madalate intressimäärade tõttu enam jätkusuutlik. Käesolev ülevaade sisaldab fakte ja analüüsi, kuid tegemist ei ole auditiga.

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel +352 4398-1

Päringud: eca.europa.eu/et/Pages/ContactForm.aspx

Veebisait: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

© Euroopa Liit, 2019

Euroopa Liidu autoriõiguste alla mittekuuluvate fotode või muu materjali kasutamiseks või reprodutseerimiseks tuleb taotleda luba otse autoriõiguste valdajalt.

EUROPEAN
COURT
OF AUDITORS